

HOMERAS

ODISĚJA

Homeras. J. W. Cooko graviūra, 1825 m.

HOMERAS

ODISĖJA

Iš senosios graikų kalbos vertė
ANTANAS DAMBRAUSKAS

TURINYS

1 giesmė	DIEVŲ SUSIRINKIMAS. ATĖNĖS PATARIMAI TELEMACHUI	7
2 giesmė	ITAKIEČIŲ VYRIJA. TELEMACHO KELIONĖ	20
3 giesmė	PILE	33
4 giesmė	LAKEDAIMONE	48
5 giesmė	ODISĖJO PLAUSTAS	73
6 giesmė	ODISĖJAS ATVYKSTA PAS FAJAKUS.....	88
7 giesmė	ODISĖJAS ATEINA PAS ALKINOJĄ	98
8 giesmė	ODISĖJAS SUSIPAŽIŠTA SU FAJAKAIS	108
9 giesmė	PASAKOJIMAI PAS ALKINOJĄ. KIKLOPAI	125
10 giesmė	AJOLAS, LAISTRIGONAI, KIRKĖ	142
11 giesmė	NUMIRĖLIŲ ŠALIS	159
12 giesmė	SEIRĖNĖS, SKILĖ, CHARIBDĖ, HELIJO JAUČIAI	178
13 giesmė	ODISĖJAS IŠPLAUKIA IŠ FAJAKŲ ŽEMĖS IR PARVYKSTA ITAKĖN.....	192
14 giesmė	ODISĖJO SUSIBIČIULIAVIMAS SU EUMAJU	205
15 giesmė	TELEMACHAS APLANKO EUMAJĄ.....	221
16 giesmė	TELEMACHAS ATPAŽIŠTA ODISĖJĄ	238
17 giesmė	TELEMACHO SUGRĮŽIMAS Į ITAKĘ	252
18 giesmė	ODISĖJO KUMŠTYNĖS SU IRU	270
19 giesmė	ODISĖJO IR PENELOPĖS PASIKALBĖJIMAS. KOJŲ MAZGOJIMAS.....	283
20 giesmė	PRIEŠ IŠŽUDANT JAUNIKIUS.....	301
21 giesmė	LANKO PADAVIMAS.....	313
22 giesmė	JAUNIKIŲ IŠŽUDYMAS.....	326
23 giesmė	PENELOPĖ ATPAŽIŠTA ODISĖJĄ.....	341
24 giesmė	ANTRĄKART NUMIRĖLIŲ ŠALY. SUSITAIKYMAS	352

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε·
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ἵπερίονος Ἡελίοιο
ῥῥθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἧμαρ.

PIRMOJI GIESMĖ
DIEVŲ SUSIRINKIMAS.
ATĖNĖS PATARIMAI TELEMACHUI

Vyrą pašlovinki, Mūza, per negandus ėjusį drąsiai.
Vėtrų blaškytą ilgai, kai šventąją Troją išgriovė.
Daugio žmonių miestus jis aplankė, jų papročius matė
Ir vandenynuos plačiuos su pavojumi rungės ne kartą
5 Dėlei gyvybės savos ir dėl bendražygių grįžimo.
Betgi išsaugoti jų nevaliojo, nors troško širdingai.
Per šventvagystę nelemtą visi ligi vieno pražuvo:
Baisūs kvailiai! Jie Helijo, dievo padangių aukščiausio,
Jaučius suvalgė, ir tas jiems atėmė grįžtamą dieną.
10 Visa tai, Dzeuso duktė, mums teikis dabar pagiedoti.

Taigi jau tuosyk visi, kas liūdno žuvimo išvengė,
Buvo namie, iš karo vargų ir marių išstrūkė.
Vieną tik jį, namų ir žmonos pasiilgusį baisiai,
Laikė galingoji nimfa Kalipsė, deivė šviesioji,
15 Išgaubtaskliautėj oloj, norėjo, kad būtų jos vyru.
O kai atėjo diena, nepaliaujamai metams beplaukiant,
Toji, kurią dievai jam lėmė sugrįžt į tėvynę,
Savo Itakę, bėdų nė tuomet jis dar neišvengė,
Nors ir pasiekęs savus. Dievams jau visiems jo pagailo,
20 Be Poseidono, kuris ant garbingo, šviesaus Odisėjo
Rūstavo be atlydos, kol tas į gimtinę sugrįžo.

O Poseidas šaly tolimų aitiopų viešėjo,
Tų aitiopų, kurie perpus pasiskyrę gyvena
Žemės kraštuos: kur pateka saulė ir kur nusileidžia.
25 Meiliai priimdamas jaučių ir avinų hekatombę,
Linksmas sėdėjo puotoj Poseidas. Dievai jau tuo tarpu
Dzeuso galingojo rūmuos visi susirinko tarybon.

Pirmas į juos prabilo dievų ir žmonių visų tėvas.
Atminė savo širdy jisai mat beydį Aigistą,

30 Užmuštą lygiai garsaus Agamemnonido Oresto.
Tai prisiminęs, dabar kalbėjo dievams nemirtingiems:
„Oi, kad žinotumėt jūs, dievus kaip kaltina žmonės!
Sako, nuo mūsų vargai jų pareiną, tačiau iš tikrųjų
Patys kaltybėm didžiom bėdas ant savęs užsitraukia,
35 Štai kaip Aigistas dabar: prieš mūsų valią Atreido
Žmoną jis vedė, o patį namo pareinant nužudė,
Nors ir žinojo pražūsiąs dėl to, mes aiškiai jam sakėm,
Siuntę Hermėją pas jį, akyląjį Argžudį greitą, –
Kad neišdrįstų žudyti ir sau jo žmonos neviliotų,
40 Nes už Atreidą jis keršto rūstaus susilauks iš Oresto,
Kai tik tasai subręs ir tėviškės ims reikalauti.
Taip jam pasakė Hermėjas, tačiau geranoriško žodžio
Negi paklausė Aigistas. Ir štai sumokėjo už viską.“

Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
45 „O mūsų tėve Kronide, karalių galingas valdove!
Aišku, pelnytos bausmės susilaukė Aigistas ir žuvo.
Taip tegu žūsta visi, kas tokį darbą padaro!
Bet man širdis tebeplyšta dėl Odisėjo protingo,
Vargšo, kuris, nuo savųjų atskirtas, sielvartus kenčia
50 Vienas tarp marių, saloj, pačiam vidury vandenyno.
Giriom apaugus sala, ten rūmuose deivė gyvena,
Pikto Atlanto duktė, Atlanto, kurs žino kiekvieną
Jūrų plačiųjų bedugnę ir, savo pečiais pakylėjęs,
Laiko aukštuosius stulpus, kurie dangų skiria nuo žemės.
55 Jojo duktė nenustojantį dūsaut laiko jį, vargšą,
Žodžiais ramina meiliais ir, visaip įtaikaudama, uoliai
Stengias, kad jis pamirštų gimtinę. Tačiau Odisėjas
Trokšta išvysti aukštai į dangų pakilusį dūmą
Žemės gimtos – ir tada jau numirti. O tavo krūtinėj
60 Nesuminkštėja širdis, Olimpieti. Ar tau Odisėjas
Meilės nerodė, kada prie argiečių laivų atnašavo
Trojoj plačioj? Kodėl ant jo taip rūstauji, tėve?“

Jai debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Mano dukrele, koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko?

- 65 Kaip aš galėčiau pamiršt Odisėją, dievišką vyrą?
Jis gudrumu pralenkia visus ir aukų nešykštėjo
Dėti galingiems dievams, plačiųjų padangių valdovams?
Tik Poseidonas, žemės plakėjas, be perstojo tūžta
Vis už kiklopą, kuriam Odisėjas išdegino akį, –
- 70 Lygų dievams Polifemą, kurio galybė didesnė
Užu kiklopų kitų. Pagimdė jį nimfa Toosė,
Forkino seno duktė, plynųjų marių seniūno,
Apvaliaskliautėj oloj Poseidono meilę patyrus.
Matot, dėl ko Poseidonas, galingas žemės plakėjas,
- 75 Gena nuo žemės gimos Odisėją, nors jo nenužudė.
Taigi dabar visi mes imkime ir pasvarstykim,
Kaip jam sugrįžti namo. Reikės Poseidonui rūstybę
Mesti nenorom šalin: amžinai negalės gi jis vienas
Eiti prieš valią visų ir pykt ant dievų nemirtingų.“
- 80 Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tėve mūsų Dzeuse Kronide, karalių galingas valdove!
Jeigu dabar laimingieji dievai maloniai sutinka,
Kad Odisėjas protingas sugrįžtų į savo pastogę, –
Nieko nelaukę, Hermėją, žinionešį Argžudį greitai,
- 85 Mes į Ogigijos salą pasiųskim, kad jis gražiakasei
Nimfai praneštų tuojau neatšaukiamą mūsų sprendimą
Dėl Odisėjo kantraus: jam leidžiama grįžt į gimtinę.
Aš tuo metu nuskrisiu Itakėn, surasiu jo sūnų
Ir, pakalbėjęs su juo, į širdį jam drąsą įkvėpsiu,
- 90 Kad, suvadinęs garbiniuotgalvių achajų vyriją,
Tuoį atsakytų ryžtingai jaunikiams, kurie nesiliauja
Šleivakojus galvijus ir avis jo pjovę be skaičiaus.
Aš jį nusiųsiu, be to, į Spartą ir Pilą smiltingą
Pasiteirauti dėl tėvo grįžimo, gal gaus ką išgirsti
- 95 Ir sau garbės daugiau žmonėse galės įsigyti.“

Šitai pasakius, po kojų gražius sandalus pasirišo,
Jie iš ambrosijos buvo ir aukso ir nešė su vėjais
Ją per plačiąsias marias ir per krašto neturinčią žemę.
Rankon pasiėmė ietį galingą su vario viršūne,

- 100 Tvirtą, didžiulę ir sunkią, kuria išguldo didžiausius
Vyrų pulkus, kai duktė galingojo tėvo įniršta.
Skrido pakilus dabar nuo aukšto Olimpo viršūnės
Ir nusileido Itakėj prie durų šviesaus Odisėjo,
Tiesiai ant priebučio slenksčio, su vario ietimi rankoj,
- 105 Virtus senu bičiuliu Mentu, tafiečių karaliu.
Ten jaunikius įžūliuosius užtiko: visi jie ramiausiai
Žaidė kauleliais ir linksmo širdį, kieme atsisdė
Ir pasitiesę odas galvijų, kuriuos jie išpjovė.
Vikrūs tarnai drauge su šaukliais darbavos ir plušo:
- 110 Vyną su vandeniu maišė vieni didžiuliuos krateruos,
Jūrų kempinėm narvėtom skobnis mazgojo antrieji
Ir, jas padengę, mėsų prikaptų nešė gausybę.
- Ją Telemachas šviesus pirmiau už kitus pastebėjo.
Tarpu jaunikių sėdėjo jisai nusiminęs ir liūdnas,
- 115 Įsivaizduodamas tėvą garbingą, kaip tas, nūn parėjęs,
Pirtį pakurtų piršliams ir jaunikiams, jog durų nerastų,
Ir kaip už tai susilauktų garbės, kaip turtą atgautų.
Taip besvajodamas tarp palaidūnų, pamatė Atėnę.
Šoko iš kiemo tuojau, širdy nesmagumą pajutęs,
- 120 Kad jo svetys, taip ilgai stovėdamas, laukė prie durų,
Dešinę ištiesė jai ir paėmė ietį varinę,
Kreipėsi meiliai tuomet ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Sveikas, mielas svety! Tu meilės mūs nepaniekink,
O pavaišintas kai būsi, tuomet pasakysi, ko reikia.“
- 125 Šitaip kalbėdamas, vedė, jam paskui ėjo Paladė,
Kolei pasiekė abu aukštųjų rūmų svetainę.
Čia Telemachas, ietį nunešęs, įstatė ietidėn,
Dailiai daryton, prie aukšto stulpo, tenai, kur iš seno
Iečių daugybė kantraus Odisėjo tvarkingai stovėjo.
- 130 Svetį sodino atvedęs į krasę, patiesdamas gražią
Maršką raštuotą, o kojoms atremti pastatė suolelį,
Pats atsisdė šalia margajan krėsian, nuo jaunikių
Kiek atokiau, kad kartais svetys, nepakęsdamas triukšmo,
Vaišėm neimtų bodėtis, pakliuvęs tarp įžulūnų,

135 O ir dėl to, kad norėjo dingusio tėvo teirautis.

Ant sidabrinio padėklo atnešusi aukso ąsotį
Tyro vandens, užpylė abiem kambarinė ant rankų
Ir jas nuplovė, tuomet ji padengė skobnią dailiausią,
O ūkvedė drovi priraikiusi duonos padėjo,

140 Valgių prikrovė krūvas ir džiaugės, kad turi ko duoti.
Dubenis vieną po kito mėsos įvairiopus jiems nešė
Mėsapjaustys ir pastatė abiem po taureę auksinę,
O rūpestingas šauklys prieidamas nuolat jas pylė.

Menėn suvirto įžūlūs jaunikiai ir, nieko nelaukę,
145 Sau prie skobnių paeiliui į krases ir į krėslus susėdo.
Jų kiekvienam šaukliai vandens užpylė ant rankų,
Duonos į pintinėles su kaupais prikrovė tarnaitės,
Tuotarp berniukai taures pripylė, kad sklidinios būtų.
Rankomis siekė visi ant stalo stovinčių vaišių.

150 O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk į širdį visiems kitokis noras atėjo –
Šokio ir kanklių, dainos, to vaišių pagardo tikro.
Padavė tad į rankas šauklys kankles išdabintas
Femijui, kurs puotoj jaunikiams turėjo dainuoti.

155 Kanklėm pritardamas, tas užtraukė giesmę malonią.

O Telemachas tuomet į šviesakę Atėnę prabilo,
Galvą prikišęs arti, kad jo kiti negirdėtų:
„Ar nesupysi, svety, kad aš tau kai ką pasakysiu?
Vyrams šitiems tik viena galvoj – vis kanklės ir dainos.

160 Lengvas tai daiktas, kai punta be atlygio svetimą duoną
Vyro, kurio jau kaulai balti gal mėtos ant lauko,
Pūsta, lietaus merkiami, ar marių banga juos ridena.
Jei pamatytų tik jį Itakėn šiandieną sugrįžus,
Kojų greitesnių tiktai kiekvienas trokštų tikriausiai,

165 O nebe turtų, ne aukso, ne rūbo, gražiai padabinto.
Nūdien, kai lemta dalios nelabosios jam žūti, jau niekas
Mums nebešildo krūtinės, nors žemės gyventojai žmonės
Kartais pasako jį grįšiant – diena jo grįžimo prapuolė. –

Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa:

- 170 Kokio tu krašto žmogus, kas tavo tėvai, kur gimtinė,
Kokiu laivu tu atplaukei čion ir kas mūs Itakėn
Atvežė šiandien tave? Kas buvo ir kaip jie vadinos?
Pėsčias ateiti pas mus, man rodosi, tu negalėjai.
Tikrą teisybę todėl pasakyki, aš noriu žinoti:
175 Pirmąsyk čion atvykai ar tėvo bičiulis tu senas.
Mūsų namai daugybei žmonių juk žinomi buvo.
Džiaugėsi tėvas svečiais ir pats paviešėti gebėjo.“

Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:

- „Visą teisybę aš tau iš grynios širdies pasakysiu
180 Ir pasigirsiu, kad aš – sūnus Anchialo protingo,
Mentas, tafiačių, pamėgusių irklą, senas valdovas.
Atplaukiau šiandien aš čia su savo laivu ir su vyrais,
Skrodamas juodas marias, pro svetimus žmones visokius.
Vario į Temesę vykstam, o vežam geležį tamsią.
185 Savąjį laivą palikom lauke atokiai nuo miesto,
Reitro uoste ramiam, prie giriom apaugusio Nėjo.
Mudu su tėvu tavuoju, galiu pasidžiaugti, iš seno
Esam bičiuliai, gali, kai sutiksi, paklausti Laertą,
Seną herojų, kuris, kaip žmonės kalba, į miestą
190 Nebeateina ir vargsta vargus vienvėję kaime
Su senele tarnaitė, kuri pagamina, kaip moka,
Valgyt ir gerti, kai jam iš nuovargio keliai palinksta,
Betursinėjant perdien sode apie vynmedžius jaunus.
Čia užsukau todėl, kad žmonės sakė – parėjęs
195 Tėvas tavasis. Tuo tarpu dievai jam užkerta kelią.
Tikras esu – nežuvo šviesus Odisėjas šioj žemėj,
Gyvas kur nors tebėra, tebevargsta jūroj plačiojoj,
Tarp vandenų saloj, jį laiko pikti ir laukiniai
Žmonės per jėgą ir niekur nė kojos neleidžia iškelti.
200 Betgi apreikšiu aš tau, ką kužda dievai nemirtingi
Manajai širdžiai, ir kas, be abejo, turi įvykti,
Nors aš ne aiškiaregys ir paukščių žosmės nepažįstu:
Nebeilgai jis vargs toli nuo mielosios gimtinės,

- Nors jį laikytų, stipriai geležiniais pančiais sukaustę.
- 205 Kaip jam ištrūkti, atras, nes jis sumaningas be galo.
 Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa,
 Ar tiktai kartais nesi tu sūnus Odisejo protingo.
 Ir iš galvos, iš gražių akių, ir iš veido atrodai
 Man panašus į jį. Lankydamom tankiai viens kitą,
 210 Kol jis nebuvo išėjęs į Troją, kur patys narsieji
 Sūnūs achajų patraukė, susėdę laivuos gaubtašoniuos.
 Ir nuo to laiko aš jo, jis manęs daugiau nebematėm.“
- Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Tikrą teisybę, svety, aš tau iš širdies pasakysiu:
 215 Motina kalba, kad aš jo sūnus, tačiau iš tikrųjų
 Aš nežinau: gimtosios dienos neatsimena niekas.
 O dėl savęs pasakysiu: sūnus aš būti norėčiau
 Tėvo laimingo, kurs, turtuos paskendęs, sulaukia senatvės.
 Mano nelaimei, deja, žmogus, vargingiausias pasauly,
 220 Sako man tėvas esąs, ir tu štai mane to paklausei.“
- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
 „Tavajai genčiai dievų nežadėta išnykti be vardo.
 Aišku, kad tokį tave tikrai Penelopė pagimdė.
 Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa:
 225 Kokis gi pobūvis čia ir kam tos vaišės? Ką reiškia?
 Ar ne vestuvės tik bus? Juk čiagi ne šiaip sau gėrynės.
 Vyrai šitie jauni per daug įžūliai jau, matyti,
 Tavo namuos valiūkauja. Žmogus išmintingas kiekvienas
 Piktinis jų begėdystėm, užėjęs čion ir pamatęs.“
- 230 Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Klausi mane apie viską, svety, ir visko teiraujies.
 Buvo seniau šie namai garbingi ir pertekę turto,
 Kol šeimnininkas juose pats gyveno ir visko žiūrėjo.
 Pakreipė nūn į bloga dievai ir laimę atmainė,
 235 Jį nugramzdinę baision nežinion, kaip niekas nebuvo
 Dar nugramzdintas pasauly. Jo mirusio taip negailėtum,
 Jei tarp gentainių savų jis būtų žuvęs prie Trojos

Arba numiręs ant rankų saviškių, kai baigėsi karas.
Būtų achajai tuomet jam pilkapį aukštą supylę,
240 Sūnui jo būtų šlovė nemirštanti likus per amžius.
Bet negarbingai, deja, pagrobė jį harpijos žiaurios,
Dingo be pėdsako jis, palikdamas ašaras vienas
Sūnui savam. Ir šiandien aš tiek dėl tėvo neverkčiau
Ir nesiskųščiau, bet lėmė dievai man kitą nelaimę:
245 Kiek salose aplink viešpatauja galingų didžiūnų
Dulichione, Same ir apaugusiam giriom Dzakinte,
Ir kiek didžturčių aukštoj, uolotoj Itakėj atrasi –
Peršasi motinai mano visi ir eikvoja gėrybes.
Motina nei atsakyt nesiryžta, nei vesti prie galo
250 Jų tų piršlybų liūdnu. Jaunikai baigia nusiaubti
Mūsų namus ir patį mane dar greit nugalabys.“

Jam, pasipiktinus baisiai, Paladė Atėnė atsakė:
„Oi oi oi! Kaip čia svetur iškeliavusio tėvo reikėtų!
Tuosyk galingą jo ranką pajustų veltėdžiai jaunikai.
255 Štai kad, parėjęs dabar, jis durų angoj atsistotų,
Kirvį ir skydą ar porą iečių laikydamas rankoj,
Kokį regėjau kadais aš, pirmąsyk jį susitikęs,
Viešintį mūsų namuos – išgėrusį vyno ir smagų,
Kai iš Efirės nuo Mermerido Ilo sugrižo.
260 Buvo nuplaukęs ir ten greituoju laivu Odisėjas,
Gauti norėjo nuodų mirtingųjų aštrioms variaiešmėms
Savo strėlėms išmirkyt, tačiau atsargus Mermeridas
Nedavė jam, pabijojęs dievų amžinųjų rūstybės.
Tėvas manasis nuodų tų jam davė, nes baisiai mylėjo, –
265 Jei tarp jaunių dabar atsistotų toks Odisėjas –
Trumpos jų dienos bebūtų, ir ašarom baigtų piršlybos.
Visa tačiau dievų nemirtingų rankoj šiandieną,
Ar jis rūstybę nugieš sugrižęs, ar permainų niekad
Rūmuose šiuos neįvyks. O tu pagalvoki tuo tarpu,
270 Koku būdu jaunių iš savo namų išvartytum.
Taigi subruzk ir, mano žodžius įsidėjęs į širdį,
Liepk susirinkti rytoj į sueigą vyrams achajų

- Ir jiems išdėstyki visa, dievai tepaliudija tiesą.
 Drąsiai jauniems pareikšk – lai eina, iš kur jie atėję.
- 275 Močia tavoji, jei kartais paims ją noras tekėti,
 Gali sau grįžti namo, į tėvo rūmus aukštuosius.
 Tėvas turtingas, iškels vestuves ir kraitį parūpins
 Gausų ir brangų, koks priderėtų dukteriai mielai.
 Tau aš norėčiau duot patarimą, jei tu paklausytum.
- 280 Laivą geriausią parink ir dvidešimt vyrų yrėjų
 Ir į kelionę tu leiskis negrįžtančio tėvo ieškoti.
 Gal iš žmonių išgirsi ką nors, o gal tau Kronidas
 Teiksis ką pats pasakyti; žmonėms tai garbė neregėta.
 Pilan pirmiausia keliauk ir dievišką Nestorą klauski,
- 285 O iš tenai – į Spartą pas Menelają šviesplaukį.
 Jis paskutinis visų variarubių achajų sugrįžo.
 Gal sužinosi, ar gyvas dar tėvas, ar rengiasi grįžti.
 Nors ir pavargsi, tačiau tu kelionėj metus pakentėki.
 Jei sužinosi, kad miręs ir gyvo nebėr jo pasauly,
- 290 Tuosyk, parplaukęs namo, į mieląją tėviškės žemę,
 Pilkapį aukštą supilk ir mirusio garbei sudėki
 Atnašą gausią, kaip dera, o motiną leiski už vyro.
 Reikalą šitą pabaigęs ir visa kaip reikia sutvarkęs,
 Sau pasvarstyk širdy ir protu pagalvok rūpestingai,
- 295 Kaip tu galėtum savo namuos jaunikius išgalabyt,
 Kokia gudrybe slapta ar viešai. Juk tau nebetinka
 Niekais vienais užsiimt, nebe toks jau amžius tavasis.
 Ar negirdėjai tu, kokią Orestas šviesus nusipelnė
 Šlovę pasauly visam, nudobdamas tėvo žudiką,
- 300 Tą pasalūną Aigistą, užmušusį garsų jo tėvą?
 Taigi, mielasis, ir tu, kaip gražus ir galingas atrodai,
 Būki taip lygiai narsus, kad vaikaičiai tave paminėtų.
 Metas tuo tarpu atgal į greitąjį laivą man grįžti
 Pas bičiulius, kurie jau laukia manęs ir nerimsta.
- 305 Rūpinkis pats savimi ir mano žodžius atsiminki.“

Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Visa tai man, svety, tu sakai, linkėdamas gero,

Lygiai kaip tėvas sūnui, ir aš neužmiršiu to niekad.
Bet palūkėki dar kiek, nėra ko skubėti kelionėn.

- 310 Tu išsimaudyk pirmiau ir, širdį atgavęs, galėsi
Su dovanom pareiti laivan, pasidžiaugdamas sieloj,
Su brangenybe maža, kuri nuo manęs atminimui
Tau pasiliktų ilgai, kaip bičiuliui mielam nuo bičiulio.“

Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:

- 315 „Nebelaikyk, melasias, manęs, aš skubinuos baisiai.
Dovaną savo, kurią širdis tau liepia man duoti,
Tu man įteiksi, kai grįšiu atgal – namo parsivešiu.
Ir iš manęs priimsi ką nors kaip atpildą mažą.“

Šitaip atsakiusi jam, šviesakė Atėnė nuėjo,

- 320 Virto paukšte ir greitai nuskrido, įkvėpusi vyrui
Ryžtą ir drąsą į širdį, ir jis prisiminė tėvą
Žymiai aiškiau nei pirma. Širdis, tai visa pajutus,
Jam sudrebėjo iš baimės: suprato, jog dievas čia buvo.
Grįžt prie jaunikių turėjo prilygstantis dievui jaunuolis.

- 325 Dainius šlovingas dabar giedojo, susėdę jaunikiai
Klausėsi jo giesmės, kaip achajai iš Trojos šventosios
Grįžo namo liūdnai: taip lėmė Paladė Atėnė.
Iš viršutiniojo aukšto jo dievišką giesmę išgirdo
Ir Penelopė protinga, duktė Ikarijo seno.

- 330 Laiptais aukštais iš menės savos nulipo ji greitai,
Ir ne viena – tarnaitės dar dvi iš paskos atlydėjo
Ją prie jaunikių; atėjo ne moteris – deivė tikriausia
Ir atsistojo prie stulpo gražiai įtaisytos svetainės,
Žibančia plona skraiste prisidengusi šviesųjį veidą,

- 335 O iš šalių prie jos stovėjo darbščios tarnaitės.
Ašaras sau braukdama, į dievišką dainių ji kreipės:
„Daug ir kitokių dainų suraminti žmogui tu moki,
Apie žmonių ir dievų žygius, kaip dainiai sudėjo.
Tokią giesmę tu jiems pagiedok, o jie tegu tyliai

- 340 Geria sau tamsųjį vyną. Pabaik jau dainą šią liūdną,
Plyšta nuo jos širdis nelaimingoj mano krūtinėj,

Jos graudulingi garsai pažadina skausmą bekraštį.
Primeną jį, kas už viską brangiau ir ko baisiai man gaila, –
Vyra, kurio garbė apskriejo Heladę ir Argą.“

- 345 Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Motin mieloji, kodėl tu dainiui garbingam neleidi
Džiuginti mus, kaip liepia širdis? Kalti juk ne dainiai:
Kaltas Kronidas už tai – iš savo valios juk duoda
Ką panorėjęs kada jis duonvalgiui žmogui šioj žemėj.
350 Taigi nepyk, kad danajų vargus ir nelaimės apgieda.
Klausosi žmonės mieliau ir esti labai sužavėti,
Kai tik išgirsta dar naują, lig šiol negirdėtą jiems dainą.
Tepadrąsėja ir tau teaprimsta širdis besiklausant,
Nes ne vienam Odisėjui diena grįžtamoji pražuvo
355 Trojoje – daug ir kitų ten vyrų galvas paguldė.
Eiki geriau namo ir savo darbais pasirūpink,
Verpsčių ir staklių žiūrėk ir liepk, kad mergos padirbtų
Darbus savus kaip reikia. Kalbas tu vyrams paliki,
Vyrų tai darbas, o mano pirmiausia, aš čia valdovas.“
- 360 Baisiai nustebo dėl to ir į savo menę nuėjo,
Žodį protingą sūnaus giliai įsidėjęs į širdį.
Grįžus į aukštą atgal su savo tarnaitėm, raudovo
Vėlei jį vyro brangaus, Odisėjo, kol ant blakstienų
Saldujį miegą užleido jai šviesiaakė Atėnė.
- 365 Prieblanda apgaubė rūmus, jaunikiai linksminos, užė
Ir pageidavo dabar prie jos atsigulti kiekvienas.
O Telemachas protingas į juos prabilo ir tarė:
„Motinos mano jaunikiai, išdidūs ir puikūs be galo!
Galim puotauti linksmai susirinkę, bet triukšmo taip baisiai
370 Reiktų nekelti – bus daug maloniau klausytis mums dainiaus
Tokio, kaip šitas, dievams prilygstantis balso grožybe.
Dienai išaušus, rytoj visi susirinksim vyrijon,
Ten atvirai aš jums pasakysiu savo sprendimą:
Eikite man iš namų, kitur ieškokite vaišių!
375 Puskite savo turtus, lankydamies vienas pas kitą.

Jeigu tačiau jums atrodo geriau ir gėdos neturit
Nebaudžiami eikvot žmogaus to vieno gėrybę –
Rykite! Aš dievų amžinųjų šauksiuosi keršto.
Dzeusas Kronidas atlygins visiems už darbus niekingus.

380 Gal šiuos pačiuos namuos neatkeršyti galą sau gausit.“
Taip jis pasakė, o tie gi visi tik lūpą prikando.
Iš Telemacho stebėjos, kad šis taip drąsiai prabilo.
O Antinojas, Eupeito sūnus, atsakydamas tarė:
„Ar tik ne patys dievai tave, Telemachai, pamokė
385 Gražbyliu tapti dabar ir taip ryžtingai kalbėti.
Kad tik Kronidas tavęs vandenų supamojoj Itakėj
Nepastatytų karalium, kaip tau priderėtų po tėvo.“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Tu ant manęs, Antinojau, pyksti, kam tiesą kalbėjau?
390 Valdžią paimiti tikrai aš norėčiau, jei leistų Kronidas.
Gal pasakysi, jog tai blogiausias daiktas pasauly?
Būti karalium visai juk nebloga: namai jo netrukus
Turtuos paskęsta, o pats jis garbę įgyja didesnę.
Bet vandenų supamojoj Itakėj daugybę karalių
395 Turi achajai kitų – jaunų ir amžiaus vyresnio.
Jųjų tevaldo kuris, jei žuvo šviesus Odisėjas.
Gan jau ir to, jei būsiu savųjų namų šeimininkas
Ir tų namiegių visų, kuriuos Odisėjas paliko.“

Jam atsakydamas, tarė Polibo sūnus Eurimachas:
400 „Tai nuo malonės ir valios dievų, Telemachai, pareina,
Kas achajus valdys vandenų supamojoj Itakėj.
Turtų savųjų žiūrėk ir savo namuos viešpatauki.
Neatsiras Itakėj visoje, kol mes čia gyvenam,
Tokio žmogaus, kurs kėsintų jėga į tavo gėrybes.
405 Jei nesupyksi, mielasis, norėčiau paklausti dėl svečio:
Kokio jis krašto žmogus ir kokią šalį vadina
Savo gimtąja, kur jojo namai ir tėviškės kloniai?
Rasi, dėl tėvo grįžimo jis atnešė žinią tau kokią
Ar reikalais savais ko nors paprašyti atėjo?
410 Staigiai pakilo jis taip ir išėjo, nedavęs kaip reikia

Susipažinti, tačiau neatrodė jis žemo kilimo.“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Tėvo grįžimas, žinok, Eurimachai – reikalas žuves.
Aš nei žiniom nebenoriu tikėt, nors kartais jų būna,
415 Nei pranašysčių jokių beklausau, nors motina mano
Kartais namo pasikviečia žiniuonį ir jį klausinėja.
Svečias tasai – mūs tėvo senas bičiulis iš Tafo,
Mentas, kuris didžiuojas garbe Anchialo protingo
Būti sūnum, tafiečių, pamėgusių irklą, valdovas.“

420 Taip Telemachas kalbėjo, o pats jį dievu pripažino.
Vyrai vėl šokiais savais ir daina maloniaja domėjos,
Linksminos, džiaugės visi, kol vakaras dieną išstūmė.
O kai, besiaučiant smagiai, atėjo vakaras juodas,
Vienas po kito pakilo ir gulti namo parskubėjo.

425 Ir Telemachas išėjo, kur miegamas aukštas jo buvo
Menėje kiemo gale, toli iš ten buvo matyti.
Gulė į patalą jis, o mintys neleido nurimti.
Peisenorido Opo duktė, Euriklėja stropioji,
Uždegė šviesų žibintą ir atnešė jam pasišviesti.

430 Pirko už dvidešimt jaučių Laertas kadais Euriklėją,
Mergą pačiam gražume, tiek turto paklot nešykštėjęs.
Gerbė ją savo namuos ne mažiau už tikrąją žmoną,
Bet į jos patalą nėjo, užrūstinti pačią bijojo.

Atnešė ji Telemachui žibintą ir buvo geresnė
435 Jam už namiegius visus, mat mažą kadaise augino.
O Telemachas duris atsidarė menės aukštosios,
Sėdos ant lovos ir, nusivilkęs švelnų chitoną,
Padavė į rankas rūpestingai senajai auklei.

Toji išglostė raukšles, gražiai chitoną sudėjo
440 Ir pakabino ant gembės prie dailiai tekintos lovos.
Tuosyk išėjus iš menės, sidabro grandį uždėjo
Tyliai ant durų ir skląstį per ją patraukė už saito.
Jis išgulėjo pernakt po avino kailiu vilnotu,
Vis apie kelią galvojo, kaip liepusi buvo Atėnė.

ANTROJI GIESMĖ
ITAKIEČIŲ VYRIJA.
TELEMACHO KELIONĖ

- O kai ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
Kėlės iš lovos minkštos Odisėjo sūnus mylimasis,
Greit apsivilko, per petį aštrųjį kardą pasvėrė
Ir, sau po kojų baltų dailius sandalus pasirišęs,
5 Žengė iš miegamo aukšto tarytum koks dievas jaunutis.
Nieko nelaukė ir savo šaukliams skardžiabalsiams įsakė
Skelbti, kad eitų vyrijon garbiniuotgalviai achajai.
Šaukė visus šaukliai, ir tie negaišuodami rinkos.
O kai suplūdo achajai ir užėmė vietą kiekvienas,
10 Pats Telemachas atėjo su vario ietimi rankoj.
Ėjo ne vienas – du šunys greitai iš paskos jį lydėjo.
Dieviško grožio vilnim jį visą užliejo Atėnė.
Baisiai žavėjos visi, kas tokį jį einantį matė.
Užėmė tėvo jis sostą, ir seniai tolyn pasitraukė.
15 Pirmas prabilo tuomet Aigiptijas, senas herojus,
Kurs nuo senatvės jau buvo sulinkęs ir visko regėjęs.
Jo mylimasis sūnus su šviesiu Odisėju mat buvo
Į Ilioną daugžirgį laivais gaubtašoniais išplaukęs –
Jo pasiilgtas Antifas, kurį laukinis kiklopas
20 Apvaliaskliautėję oloj paskutinį nutvėręs surijo.
Sūnūs dar buvo jo trys, iš jų Eurinomas vienmintis
Buvo jaunikių, o du laukuos prie tėvo plušėjo.
Bet neužmiršo Antifo senelis, vis dūsavo, verkė.
Ašarą braukdamas dėl jo, dabar prabilo ir tarė:
25 „Nūn paklausykit manęs, itakiečiai, ką pasakysiu.
Mūsų vyrijos daugiau nei sueigos niekad nebuvo,
Kai Odisėjas šviesus laivais gaubtašoniais išvyko.
Kas gi mus sušaukė šiandien, kam reikalas toks atsirado –
Ar kam iš vyrų jaunų, ar žmogui subrendusių metų?
30 Gal ką pasiekė žinia, kad svetimas kraštas užaina,

Skaitykite likusius
348 iš **368** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Epas, nuo kurio prasidėjo visas

Po Trojos karo Odisejas trokšta tik vieno – sugrįžti į Itakę, pas žmoną Penelopę ir sūnų Telemachą. Tačiau jo kelias namo truks dešimt metų ir virs legenda, kurioje žmogaus valią mėgins palaužti jūros, pabaisos, dievai, pagundos ir paties likimo žiaurumas.

Odiseja – vienas didingiausių antikinės literatūros kūrinių apie klajones, išmintį, ištikimybę ir namų ilgesį. Tai pasakojimas apie žmogų, kuris praranda beveik viską, bet neatsisako grįžti ten, kur jo laukia gyvenimas, šlovė ir meilė.

Jis laimėjo karą.
Bet sunkiausia kova laukė grįžtant namo.

JUMS
TAIP PAT
PATIKS >

**Skaityk.
Komentuok.
Sek.**

linktr.ee/obuolys.lt

ISBN 978-609-484-989-3

Grožinė literatūra > Klasika

SKAITANTIS ŽMOGUS YRA GRAŽUS